

Szkoła Podstawowa Nr 3 im. dra Józefa Ostaszewskiego w Mławie

PROCEDURY POSTĘPOWANIA NAUCZYCIELI W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH W SZKOLE

Spis treści

1. Procedura postępowania w przypadku zakłócania toku lekcji	3
2. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku używania przez ucznia podczas lekcji telefonu komórkowego	3
3. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku agresywnego zachowania ucznia	3
4. Procedura postępowania wobec ucznia używającego wulgaryzmów wobec rówieśników, agresja słowna	4
5. Procedura postępowania w sytuacji bójki między uczniami na terenie szkoły	4
6. Procedura reagowania na zjawisko cyberprzemocy	4
7. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą przemocy:.....	5
8. Procedura wdrażania w szkole działań interwencyjnych w ramach „NIEBIESKIEJ KARTY” przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.....	5
9. Procedura postępowania wobec aktów wandalizmu na terenie szkoły	6
10. Procedura postępowania w sytuacji kradzieży na terenie szkoły	6
11. Procedura postępowania w sytuacji zastraszania, wymuszania, wywierania presji na terenie szkoły oraz innych rodzajów przemocy psychicznej.....	7
12. Procedura postępowania w sytuacji ataku ucznia w stosunku do nauczycieli (agresja słowna, wulgaryzmy).....	7
13. Procedura postępowania w sytuacji agresji fizycznej ucznia w stosunku do nauczycieli	7
14. Procedura postępowania w sytuacji przemocy fizycznej pozaszkolnej względem ucznia.	7
15. Procedura postępowania dyrektora szkoły w przypadku, gdy policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole.	7
16. Procedura postępowania dyrektora szkoły w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa na terenie szkoły.....	8
17. Procedura postępowania w sytuacji palenia papierosów/ e-papierosów przez ucznia na terenie szkoły	8
18. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu, narkotyków lub leków	8
19. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk	9
20. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk	9
21. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel stwierdza, że uczeń posiada niebezpieczne przedmioty (petardy, scyzoryk, zapalniczka, gaz łzawiący, itp.)	9
22. Procedura postępowania z dzieckiem chorym	10
23. Procedura postępowania w przypadku zagrożenia chorobą zakaźną	10
24. Procedura w przypadku stwierdzenia wszawicy lub świerzbu w szkole.	11
25. Procedura postępowania w przypadku epizodu psychiatrycznego ucznia	11
26. Procedura postępowania po zaistnieniu wypadku uczniowskiego	11
27. Procedura postępowania w przypadku zabójstwa/samobójstwa	12
28. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku konieczności zawiadomienia o śmierci ucznia	12
29. Procedura postępowania w przypadku żałoby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej)	13
30. Procedura postępowania w przypadku ewakuacji szkoły.....	13
31. Procedura postępowania w przypadku pożaru w budynku szkoły	14
32. Procedura postępowania w przypadku ataku terrorystycznego	14
33. Procedura kontaktowania się z mediami w sytuacjach kryzysowych	17
34. Procedura postępowania po zakończeniu trwania kryzysu	19
Podstawa prawna:	19

1. Procedura postępowania w przypadku zakłócania toku lekcji

1. Jeżeli zachowanie pojedynczego ucznia lub kilku uczniów nie pozwala nauczycielowi na realizację lekcji, wysyła on przewodniczącego samorządu klasowego z informacją do pedagoga szkolnego, a w przypadku, gdy go nie zastanie, do sekretariatu szkoły. Sekretariat zobowiązany jest do natychmiastowego poinformowania dyrekcji o zaistniałej sytuacji.
2. Nauczyciel uczący może również skorzystać w tej sytuacji z pomocy pracownika niepedagogicznego obsługującego dane piętro. Pracownik ten zobowiązany jest do udzielenia nauczycielowi pomocy.
3. Pedagog szkolny zobowiązany jest do udania się do sali wskazanej przez nauczyciela i ustalenia przeszkadzających uczniów, a w razie konieczności do zabrania ich z sali lekcyjnej do odrębnego pomieszczenia np. do gabinetu pedagoga lub w uzasadnionych przypadkach do gabinetu dyrektora.
4. Pedagog szkolny przeprowadza z uczniami rozmowę i ustala konsekwencje zachowania w zależności od popełnionego wykroczenia zgodnie ze statutem szkoły.
5. Jeżeli uczeń w sposób poważny naruszył zasady obowiązujące w szkole, na wniosek pedagoga wychowawca powiadamia rodziców ucznia o jego zachowaniu.
6. Jeżeli przyczyną zakłócenia toku lekcji były przypadki określone w innych procedurach postępowania, należy postępować według tych procedur.
7. Nie należy zakłócać toku lekcji innym nauczycielom (np. wychowawcom, których uczniowie aktualnie popełnili wykroczenie).
8. Wychowawca przeprowadza godzinę wychowawczą na temat zaistniałej sytuacji.

2. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku używania przez ucznia podczas lekcji telefonu komórkowego

1. Nauczyciel każe uczniowi, który używa telefonu komórkowego podczas lekcji, oddać telefon i wydaje polecenie usunięcia karty lub wyłączenia telefonu.
2. Nauczyciel opisuje telefon danymi ucznia (np. kartka samoprzylepna) i deponuje go w sekretariacie szkoły.
3. Nauczyciel powiadamia wychowawcę ucznia, który informuje rodziców ucznia o sytuacji i możliwości odbioru telefonu oraz przypomina im o zasadach korzystania z telefonu na terenie szkoły.
4. Rodzic odbiera telefon z sekretariatu szkoły.
5. Żaden pracownik szkoły nie jest upoważniony do włączania telefonu dziecka. W żadnym wypadku nie wolno go używać, ani wykonywać na nim żadnych operacji. Jeśli istnieje prawdopodobieństwo dokonania czynu niedozwolonego należy powiadomić Policję.

3. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku agresywnego zachowania ucznia

1. Nauczyciel obserwujący takie zachowanie ma obowiązek przerwania go, używając perswazji słownej lub fizycznej.
2. Powiadamia wychowawców uczniów o zdarzeniu.
3. Wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem w obecności nauczyciela – świadka zdarzenia (zidentyfikowanie ofiary, agresora, świadka, ocena zdarzenia, wyciągnięcie wniosków, dotarcie do istoty konfliktu)
4. Wychowawca sporządza notatkę (opis zdarzenia, osoby uczestniczące, sprawca, poszkodowany).
5. Wychowawca informuje rodziców o zaistniałej sytuacji.
6. Wychowawca zgłasza sprawę do pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
7. Wychowawca w porozumieniu z pedagogiem i dyrektorem szkoły uzgadnia sankcje w stosunku do sprawcy zdarzenia zgodnie ze statutem szkoły.
8. Wychowawca przekazuje rodzicom informacje na temat zastosowanych wobec ucznia konsekwencji.
9. Sprawcy i poszkodowanemu zostaje udzielona pomoc psychologiczna na terenie szkoły.

10. Wychowawca we współpracy z pedagogiem i psychologiem przeprowadza godzinę wychowawczą poświęconą niwelowaniu agresji, przypomina zasady kulturalnego i spokojnego rozwiązywania konfliktów.

4. Procedura postępowania wobec ucznia używającego wulgaryzmów wobec rówieśników, agresja słowna

1. Nauczyciel przeprowadza rozmowę z uczniem bezpośrednio po zaistniałym zdarzeniu i powiadamia wychowawcę.
2. W przypadku powtarzających się sytuacji – wychowawca powiadamia rodziców i pedagoga.
3. Wobec ucznia, który nie przestrzega zasad stosuje się system kar zawartych w statucie szkoły.
4. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia oraz przeprowadzenia w klasie dyskusji na temat kultury słowa.

5. Procedura postępowania w sytuacji bójki między uczniami na terenie szkoły

1. Nauczyciel obecny przy zajściu wydaje nakaz natychmiastowego zaprzestania bójki, w razie potrzeby rozdziela uczniów przy pomocy innego nauczyciela lub pracownika szkoły.
2. W przypadku obrażeń na ciele, niepokojącego stanu zdrowia ucznia, nauczyciel w pierwszej kolejności powiadamia dyrektora szkoły i pielęgniarkę, pielęgniarka powiadamia pogotowie ratunkowe.
3. Nauczyciel powiadamia wychowawcę i pedagoga, wychowawca rodziców uczniów.
4. Pedagog powiadamia kuratora sądowego, jeśli ten sprawuje opiekę nad uczniem, w szczególnych wypadkach Policję lub Sąd Rodzinny.
5. W przypadku braku obrażeń i niepokojących objawów nauczyciel zawiadamia wychowawcę i pedagoga, którzy przeprowadzają rozmowę z uczestnikami bójki i nakładają kary zgodnie ze statutem szkoły. Powiadomienie rodziców i pouczenie o możliwości zgłoszenia bójki na Policję.
6. Wychowawca klasy wraz z pedagogiem przekazują informację dyrektorowi szkoły, sporządzają notatkę ze zdarzenia.
7. Uczestnicy bójki zobowiązani są do rozmowy z psychologiem.
8. Ze świadkami bójki wychowawca przeprowadza rozmowę na temat reagowania na przemoc.
9. Wychowawca przeprowadza godzinę wychowawczą poświęconą niwelowaniu agresji, przypomina zasady rozwiązywania konfliktów.

6. Procedura reagowania na zjawisko cyberprzemocy

1. Nauczyciel lub inny pracownik szkoły posiadający wiedzę o zajściu cyberprzemocy przekazuje tę informację wychowawcy klasy.
2. Wychowawca klasy rozwiązuje konflikty rówieśnicze w zakresie cyberprzemocy w porozumieniu z rodzicami.
3. W przypadku rażącego zjawiska cyberprzemocy wychowawca informuje o fakcie pedagoga szkolnego i dyrektora szkoły.
4. Pedagog wspólnie z wychowawcą dokonują analizy zdarzenia, planują dalsze postępowanie, zabezpieczają wszelkie dowody cyberprzemocy.
W procedurze interwencyjnej może wziąć również udział inny nauczyciel, który potrafi zadbać o zabezpieczenie dowodów i ustalenie tożsamości sprawcy cyberprzemocy.
5. Osobom zgłaszającym zdarzenie pedagog zapewnia anonimowość.
6. Pedagog lub wychowawca przeprowadza rozmowę z uczniem – sprawcą cyberprzemocy.
7. Pedagog lub wychowawca powiadamia rodziców sprawcy o przebiegu zdarzenia i decyzji w sprawie dalszego postępowania
8. Sprawca cyberprzemocy zostaje ukarany zgodnie ze statutem szkoły.
9. Ofiara cyberprzemocy zostaje objęta pomocą psychologiczną – pedagogiczną.
10. Gdy ustalenie sprawcy nie jest możliwe, dyrektor lub upoważniony przez niego pracownik kontaktuje się z dostawcą usługi w celu usunięcia z sieci kompromitujących lub krzywdzących materiałów.

11. Pedagog oraz wychowawca są zobowiązani do sporządzenia notatki służbowej z rozmów ze sprawcą, z poszkodowanym, ich rodzicami oraz świadkami zdarzenia
12. Jeśli rodzice sprawcy cyberprzemocy odmawiają współpracy lub nie stawiają się w szkole, a uczeń nie zaniechał dotychczasowego postępowania, dyrektor szkoły powiadamia o zaistniałej sytuacji sąd rodzinny, szczególnie, jeśli do szkoły napływają informacje o innych przejawach demoralizacji dziecka;
13. Poważne przypadki cyberprzemocy przebiegające z naruszeniem prawa (np. groźby karalne, propozycje seksualne, publikowanie nielegalnych treści) dyrektor bezpośrednio zgłasza na policję.

7. Postępowanie nauczyciela wobec ucznia, który stał się ofiarą przemocy:

Nauczyciel będący na miejscu zdarzenia zobowiązany jest do:

1. Udzielenia pierwszej pomocy (przedmedycznej) bądź zapewnienia jej przez wezwanie pogotowia ratunkowego w przypadku, gdy ofiara doznała obrażeń,
2. Niezwłocznego powiadomienia dyrektora szkoły,
3. Powiadomienia rodziców ucznia,
4. Udzielenia pomocy psychologiczno-pedagogicznej.

8. Procedura wdrażania w szkole działań interwencyjnych w ramach „NIEBIESKIEJ KARTY” przeciwdziałanie przemocy w rodzinie

Procedura „Niebieskiej Karty” nakłada na szkołę określone zadania w przypadku uzasadnionego podejrzenia o stosowanie wobec ucznia przemocy domowej, jeżeli np. uczeń:

- Ma ślady przemocy fizycznej – ślady uderzeń, oparzeń, siniaki, rany, często zdarzające się opuchlizny, złamania, zwichnięcia itd.,
- Ma ślady przemocy psychicznej – moczenie, nadmierna potliwość, bóle, zaburzenia mowy związane z napięciem nerwowym itd.,
- Przejawia trudności w nawiązywaniu kontaktu, niską samoocenę, wycofanie, lęki, depresję, płaczliwość, zachowania destrukcyjne, agresję, apatię, nieufność, uzależnianie się od innych, zastraszenie, unikanie rozmów itd.,
- Ma brudny strój, nieodpowiedni do pory roku, rozwój, wzrost i wagę nieadekwatne do wieku, nie korzysta z pomocy lekarza mimo przewlekłej choroby itd.

Podjęmowane działania:

1. Wszyscy pracownicy szkoły mają obowiązek powiadamiania dyrekcji szkoły lub pedagoga o podejrzeniu stosowania przemocy w rodzinie ucznia.
2. Pedagog wraz z wychowawcą i zespołem nauczycieli dokonują diagnozy sytuacji rodzinnej ucznia w celu ustalenia czy zachodzi uzasadnione podejrzenie, że jest on ofiarą przemocy. W przypadku, gdy przemoc w rodzinie nie jest bezpośrednio skierowana na ucznia, należy rozważyć, czy szkoła nie powinna zwrócić się do pracownika socjalnego i do sądu rodzinnego z prośbą o wgląd w sytuację rodziny.
3. Pedagog przekazuje dyrektorowi szkoły ustalenia (wynik diagnozy) dotyczące sytuacji dziecka i wspólnie podejmują decyzję o wdrożeniu procedury Niebieska Karta. Formularz Niebieska Karta część A wypełnia pedagog lub osoba wskazana przez dyrektora szkoły.
4. Wszczęcie procedury Niebieska Karta następuje przez wypełnienie formularza Niebieska Karta – A w obecności osoby (ucznia), co, do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie.
5. W przypadku podejrzenia, że ofiarą przemocy jest uczeń niepełnoletni czynności przeprowadza się w obecności rodzica, opiekuna prawnego lub faktycznego. Dyrektor szkoły zapewnia odpowiednie warunki do przeprowadzenia takiej rozmowy (gwarantujące swobodę wypowiedzi, poszanowanie godności oraz bezpieczeństwo)
6. Jeżeli jest podejrzenie, że sprawcami przemocy są rodzice lub opiekunowie działania przeprowadza się w obecności pełnoletniej osoby najbliższej (krewni, powinowaci). W przypadku braku takich osób, może być nią wychowawca klasy lub pedagog.

7. W przypadku nieobecności ucznia (ofiary przemocy) w szkole czynności podejmuje się niezwłocznie po powrocie ucznia do szkoły. Gdy istnieje przypuszczenie, że w czasie nieobecności ucznia w szkole może być zagrożone jego zdrowie/życie, szkoła powiadamia o tym policję/prokuraturę.
8. Działania z udziałem dziecka (ucznia niepełnoletniego), co, do którego istnieje podejrzenie, że jest dotknięte przemocą w rodzinie powinny być przeprowadzone, w miarę możliwości, w obecności psychologa.
9. Po wypełnieniu formularza Niebieska Karta – A, formularz Niebieska Karta – B przekazuje się rodzicowi, opiekunowi lub osobie, która zgłosiła podejrzenie stosowania przemocy wobec ucznia niepełnoletniego.
10. Formularza Niebieska Karta B nie przekazuje się osobie, co, do której jest podejrzenie, że jest sprawcą przemocy.
11. Niezwłocznie, nie później niż 7 dni od dnia wszczęcia procedury, przekazuje się wypełniony formularz Niebieska Karta – A do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. Kopia formularza zostaje w szkole, w teście ucznia.
12. Istnieje możliwość wypełnienia formularza Niebieska Karta - A bez obecności ucznia, gdy nawiązanie bezpośredniego z nim kontaktu jest niewykonalne.
13. Wyznaczona przez dyrektora osoba udziela informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej, oraz wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie, a także o możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co, do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie;
14. Jeśli sytuacja tego wymaga dyrektor organizuje dostęp do pomocy medycznej;
15. Wszyscy pracownicy szkoły mają obowiązek zapoznania się z zadaniami szkoły w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i procedurą wdrażania Niebieskiej Karty.

9. Procedura postępowania wobec aktów wandalizmu na terenie szkoły

1. Świadek zdarzenia zgłasza akt wandalizmu do nauczyciela dyżurującego, wychowawcy lub pedagoga.
2. Przyjmujący zgłoszenie powiadamia dyrektora szkoły.
3. Wychowawca lub pedagog wyjaśniają okoliczności zajścia.
4. Wychowawca powiadamia rodziców.
5. Wobec ucznia stosuje się kary zgodnie ze statutem szkoły.
6. W szczególnych przypadkach powiadamiana jest policja, decyduje dyrektor.
7. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia.

10. Procedura postępowania w sytuacji kradzieży na terenie szkoły

1. Poszkodowany uczeń zgłasza kradzież nauczycielowi, wychowawcy, pedagogowi, dyrektorowi lub pracownikowi szkoły.
2. Następuje wyjaśnienie okoliczności zajścia kradzieży:
W przypadku kradzieży przedmiotów o znikomej wartości sytuacja wyjaśniana jest między poszkodowanym a wychowawcą i pedagogiem.
W przypadku kradzieży wartościowych przedmiotów o zajściu informowany jest dyrektor/wicedyrektor szkoły i pedagog.
3. W każdym przypadku kradzieży wychowawca informuje rodziców obu stron zajścia oraz pedagoga.
4. Wychowawca lub pedagog powiadamia kuratora sądowego, jeśli ten sprawuje opiekę nad uczniem.
5. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia.
6. W przypadkach kradzieży (decyduje dyrektor) powiadamiana jest Policja lub Sąd Rodzinny.
7. Wobec winnego ucznia stosuje się kary zapisane w statucie szkoły.

11. Procedura postępowania w sytuacji zastraszania, wymuszania, wywierania presji na terenie szkoły oraz innych rodzajów przemocy psychicznej

1. Poszkodowany lub świadek zajścia informuje nauczyciela dyżurującego lub wychowawcę o zaistniałej sytuacji.
2. Wychowawca niezwłocznie informuje dyrektora szkoły lub pedagoga.
3. Wychowawca i pedagog wyjaśniają okoliczności zajścia.
4. Wychowawca powiadamia rodziców obu stron zajścia i poucza ich o możliwości zgłoszenia zajścia na policji.
5. Wobec winnego ucznia stosuje się kary zapisane w statucie szkoły.
6. W szczególnych przypadkach (decyduje dyrektor) powiadamiana jest Policja lub Sąd Rodzinny.
7. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia.

12. Procedura postępowania w sytuacji ataku ucznia w stosunku do nauczycieli (agresja słowna, wulgaryzmy)

1. Poszkodowany nauczyciel powiadamia dyrektora szkoły.
2. Dyrektor wyjaśnia okoliczności zajścia, powiadamia wychowawcę, wzywa rodziców.
3. W przypadku znieważenia nauczyciela, dyrektor powiadamia Policję.
4. Wobec ucznia stosuje się kary zapisane w statucie szkoły.
5. Dyrektor powiadamia Policję lub Sąd Rodzinny.
6. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia.

13. Procedura postępowania w sytuacji agresji fizycznej ucznia w stosunku do nauczycieli

1. Powiadomienie dyrektora szkoły.
2. Dyrektor powiadamia Policję.
3. Wychowawca wzywa rodziców w trybie natychmiastowym do szkoły.
4. Wobec sprawcy stosuje się kary zapisane w statucie szkoły.
5. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia.

14. Procedura postępowania w sytuacji przemocy fizycznej pozaszkolnej względem ucznia.

1. W przypadku zgłoszenia przez ucznia lub zauważenia przez pracownika szkoły śladów przemocy fizycznej u ucznia, pracownik zobowiązany jest niezwłocznie powiadomić o tym fakcie wychowawcę lub w razie jego nieobecności pedagoga lub dyrekcję szkoły.
2. Ogólnych oględzin dokonuje pielęgniarka szkolna lub osoby wyznaczone przez dyrektora, sporządzając odpowiednią notatkę.
3. Wychowawca wraz z pedagogiem rozmawia z dzieckiem na temat okoliczności zajścia, powiadamia rodziców.
4. W zależności od stanu zdrowia dziecka należy wezwać pogotowie ratunkowe i powiadomić Policję.
5. W zależności od zaistniałej sytuacji wychowawca, pedagog rozmawia z rodzicami ucznia. Następnie osoby rozmawiające z uczniem sporządzają notatkę ze zdarzenia.
6. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia.

15. Procedura postępowania dyrektora szkoły w przypadku, gdy policja dokonuje zatrzymania nieletniego sprawcy czynu karalnego przebywającego na zajęciach w szkole.

1. Funkcjonariusz Policji przedstawia dyrektorowi powód przybycia i okazuje się legitymacja służbową.
2. Dyrektor zapisuje dane osobowe i numer legitymacji służbowej policjanta celem sporządzenia własnej dokumentacji.
3. Policjant informuje dyrektora o zamiarze zatrzymania ucznia.

4. Pedagog szkolny lub nauczyciel sprowadza nieletniego do gabinetu dyrektora, gdzie policjant informuje go o przyczynach przybycia i czynnościach, jakie zostaną wykonane w związku ze sprawą np. przesłuchanie, okazanie.
5. Policja informuje rodziców nieletniego o wykonanych czynnościach i zobowiązuje ich do przybycia do szkoły, komendy lub komisariatu policji, celem uczestniczenia w czynnościach.
6. Dyrektor szkoły informuje telefonicznie rodziców o podjętych działaniach względem ich dziecka przez Policję.
7. W przypadku niemożności uczestnictwa rodziców w przesłuchaniu nieletniego, dyrektor wyznacza wychowawcę, nauczyciela lub pedagoga szkolnego do uczestnictwa w czynnościach, które są przeprowadzane w szkole lub w jednostce Policji.
8. Po wykonaniu czynności policjant za pisemnym potwierdzeniem odbioru przekazuje nieletniego rodzicom lub opiekunowi prawnemu. W przypadku, gdy czynności wykonywane są w obecności pedagoga szkolnego, po ich zakończeniu policja odwozi ich do szkoły lub miejsca zamieszkania.
9. W przypadku zaistnienia przesłanek do zatrzymania nieletniego w Policijnej Izbie Dziecka policjant informuje o tym rodziców, pedagoga szkolnego.
10. Przy realizacji czynności związanych z zatrzymaniem nieletniego ucznia na terenie szkoły należy zachować dyskrecję nie nagłaśniając sprawy.

16. Procedura postępowania dyrektora szkoły w przypadku uzyskania informacji o popełnieniu przestępstwa na terenie szkoły.

1. Dyrektor przyjmuje do wiadomości informację o przestępstwie (wykroczeniu), zapewnia dyskrecję przekazującemu informację poprzez wysłuchuje go bez świadków, o ile to możliwe w pomieszczeniu zamkniętym. Odnotowuje personalia uczestników i świadków, godzinę zgłoszenia oraz zawiadamia niezwłocznie policję.
2. Zapewnia, w miarę potrzeby, niezbędną pomoc lekarską pokrzywdzonym.
3. Sprawdza, czy zdarzenie zaistniało na terenie szkoły oraz czy miało miejsce w trakcie zajęć szkolnych jego uczestników.
4. W rozmowie z pokrzywdzonym ustala liczbę sprawców i ich dane personalne.
5. Nie nagłaśnia zdarzenia.
6. Zatrzymuje, w miarę możliwości, do czasu przybycia Policji ofiarę przestępstwa i jego sprawcę (sprawców).
7. O fakcie zatrzymania powiadamia rodziców sprawców.
8. Ofiarę izoluje od sprawców.
9. W przypadku odnalezienia rzeczy pochodzących z przestępstwa lub służących do popełnienia przestępstwa odpowiednio je zabezpiecza.
10. Zakazy:
 - Nie należy „na własną rękę” konfrontować uczestników zdarzenia, dążyć do pojednania itp.
 - Bezwzględnie nie należy dokonywać przeszukania teczek, toreb, kieszeni.

17. Procedura postępowania w sytuacji palenia papierosów/ e-papierosów przez ucznia na terenie szkoły

1. Nauczyciel lub pracownik szkoły nakazuje zaprzestanie palenia i konfiskuje papierosy.
2. Zawiadamia wychowawcę klasy lub pedagoga.
3. Wychowawca zawiadamia rodziców.
4. Wobec ucznia palącego na terenie szkoły stosuje się kary zapisane w statucie szkoły.
5. Wychowawca zobowiązany jest do sporządzenia notatki z zajścia oraz przeprowadzenie godziny wychowawczej nt. profilaktyki uzależnień i konsekwencji palenia papierosów.

18. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że na terenie szkoły znajduje się uczeń będący pod wpływem alkoholu, narkotyków lub leków

1. Nauczyciel odizolowuje ucznia od reszty klasy, pozostawia pod opieką pielęgniarki lub innej wyznaczonej osoby.

2. Powiadamia wychowawcę klasy i pedagoga.
3. W przypadku zagrożenia zdrowia, pielęgniarka wzywa pogotowie ratunkowe w celu udzielenia pomocy medycznej.
4. Wychowawca zawiadamia dyrektora szkoły, który zobowiązuje rodziców do niezwłocznego odebrania dziecka ze szkoły.
5. W przypadku odmowy ze strony rodziców/opiekunów, o pozostawieniu ucznia w szkole lub przewiezieniu go do placówki służby zdrowia decyduje pielęgniarka w porozumieniu z dyrektorem.
6. Jeżeli zdarzenia, w których uczeń znajduje się pod wpływem użycia alkoholu, narkotyków lub leków na terenie szkoły powtarzają się, szkoła powiadamia o tej sytuacji policję lub sąd rodzinny.
7. Zdarzenie dokumentuje wychowawca.
8. Dyrektor szkoły, pedagog oraz wychowawca prowadzą rozmowę z rodzicami, w czasie, której ustalają dalsze działania wobec dziecka, zasady współpracy między rodzicami i szkołą oraz możliwość uzyskania pomocy specjalistycznej.

19. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel znajduje na terenie szkoły substancję przypominającą wyglądem narkotyk

1. Nauczyciel, zachowując środki ostrożności, zabezpiecza substancję przed dostępem do niej osób niepowołanych oraz ewentualnym jej zniszczeniem.
2. O zaistniałym zdarzeniu powiadamia pedagoga i dyrektora szkoły, który wzywa policję.
3. Ustala, o ile to możliwe, do kogo należy znaleziona substancja.
4. Po przyjeździe policji niezwłocznie przekazuje zabezpieczoną substancję oraz informacje dotyczące szczegółów zdarzenia.

20. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel podejrzewa, że uczeń posiada przy sobie substancję przypominającą narkotyk

1. Nauczyciel w obecności innego pracownika szkoły ma prawo zażądać, aby uczeń przekazał mu tę substancję, pokazał zawartość torby szkolnej oraz kieszeni (we własnej odzieży) ew. innych przedmiotów budzących podejrzenie, co do ich związku z poszukiwaną substancją.
(Nauczycielowi nie wolno (nie ma prawa) samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia – jest to czynność zastrzeżona wyłącznie dla policji)
2. O zdarzeniu powiadamia dyrektora, pedagoga, wychowawcę,
3. Wychowawca powiadamia rodziców i wzywa ich do natychmiastowego stawiennictwa w szkole,
4. W przypadku, gdy uczeń nie chce przekazać substancji na prośbę nauczyciela, ani pokazać zawartości teczki, szkoła wzywa policję, która przeszukuje odzież i przedmioty należące do ucznia oraz zabezpiecza znalezioną substancję,
5. W przypadku, jeżeli uczeń dobrowolnie wyda nauczycielowi substancję, nauczyciel po odpowiednim jej zabezpieczeniu, przekazuje ją policji. Wcześniej próbuje ustalić, w jaki sposób i od kogo uczeń nabył substancję, a całe zdarzenie dokumentuje sporządzając notatkę.

21. Procedura postępowania w przypadku, gdy nauczyciel stwierdza, że uczeń posiada niebezpieczne przedmioty (petardy, scyzoryk, zapalniczka, gaz łzawiący, itp.)

1. Nauczyciel, żąda, aby uczeń przekazał mu niebezpieczne przedmioty, pokazał zawartość plecaka, kieszeni (nauczyciel nie ma prawa samodzielnie wykonać czynności przeszukania odzieży ani teczki ucznia, jest to czynność zastrzeżona dla policji).
2. Oddane przedmioty odpowiednio zabezpiecza.
3. O zdarzeniu informuje wychowawcę, pedagoga lub dyrektora.
4. Wychowawca wzywa do szkoły rodziców.
5. Wychowawca i pedagog przeprowadzają rozmowę z uczniem w obecności rodziców, przekazują oddane przedmioty, zobowiązują ich do szczególnego nadzoru nad dzieckiem.
6. Z rozmowy sporządzają notatkę.

7. Jeśli rodzice odmawiają współpracy lub nie stawiają się do szkoły, dyrektor pisemnie powiadamia o zaistniałej sytuacji policję.

22. Procedura postępowania z dzieckiem chorym

1. Rodzice mają obowiązek udzielania wychowawcy i pielęgniarce informacji dotyczących poważnych chorób, czy dolegliwości dziecka.
 2. W przypadku choroby przewlekłej u dziecka, na rodzicu spoczywa obowiązek przekazania wychowawcy/pielęgniarce informacji na temat choroby dziecka, wynikających z niej ograniczeń w funkcjonowaniu w grupie rówieśniczej oraz sposobu postępowania w przypadku zagrożenia zdrowia lub życia dziecka na podstawie zaświadczenia lekarskiego.
 3. W razie pogorszenia stanu zdrowia dziecka przewlekłe chorego w czasie pobytu w szkole, wychowawca powiadamia pielęgniarkę, dyrektora szkoły i rodziców dziecka. O wezwaniu pogotowia ratunkowego decyduje pielęgniarka.
 4. W przypadku dziecka chorego przewlekłe, które powinno mieć podane leki podczas pobytu w szkole, leki te może podać pielęgniarka – po pisemnym upoważnieniu przez rodziców oraz zgodnie z dostarczonym przez nich zleceniem lekarskim.
 5. Nauczyciele mają obowiązek obserwować dziecko chore przewlekłe i zgłaszać wychowawcy lub pielęgniarce wszelkie zmiany w zachowaniu dziecka. Wychowawca przekazuje rodzicowi uzyskane informacje.
 6. Jeżeli w szkole nauczyciel zauważy u dziecka objawy wskazujące na stan chorobowy (podwyższona temperatura ciała, uporczywy kaszel, wymioty, biegunka, ból brzucha, głowy, ucha, gardła, wysypka niewiadomego pochodzenia, urazy, wyraźne zmiany w zachowaniu, itp.), zaprowadza dziecko do pielęgniarki szkolnej, która decyduje o wezwaniu rodziców lub pogotowia ratunkowego. Na podanie doraźnego leku przez pielęgniarkę szkolną wymagana jest zgoda rodzica.
 7. W sytuacjach nagłych – gdy w ocenie pielęgniarki lub nauczyciela stan zdrowia dziecka wymaga natychmiastowej interwencji lekarskiej (utrata przytomności, zasłabnięcia i omdlenia, złamania, krwotoki, zwichnięcia, urazy, ciała obce w nosie, gardle, oku, uchu, ukąszenia i użądlenia, oparzenia i odmrożenia, zatrucia) nauczyciel sprawujący opiekę lub pielęgniarka zobowiązani są do:
 - udzielenia pomocy przedmedycznej w zakresie posiadanych umiejętności
 - wezwania karetki pogotowia ratunkowego
 - zawiadomienia rodziców lub opiekunów oraz dyrektora o własnej ocenie zdrowia ucznia
- W przypadku przewiezienia dziecka do szpitala, gdy nie ma jeszcze rodziców lub opiekunów razem z dzieckiem jedzie pielęgniarka lub wyznaczony przez dyrektora nauczyciel.
8. Zgłoszenie problemu zdrowotnego przez ucznia:

- a. jeśli uczeń zgłasza problem zdrowotny, nauczyciel kieruje go do pielęgniarki szkolnej - pod opieką innego ucznia lub pracownika szkoły,
- b. pielęgniarka udziela stosownej pomocy przedmedycznej i w przypadku utrzymujących się dolegliwości powiadamia rodziców dziecka, zapewnia dziecku opiekę do czasu przybycia rodziców, obserwuje stan dziecka, decyduje o wezwaniu pogotowia ratunkowego,
- c. chore dziecko nie może samodzielnie opuścić szkoły.

23. Procedura postępowania w przypadku zagrożenia chorobą zakaźną

1. Po otrzymaniu np. od rodziców lub z mediów informacji o podejrzeniu niebezpiecznej choroby zakaźnej u ucznia należy powiadomić o tym fakcie dyrektora szkoły.
2. Dyrektor potwierdza wiadomość u lekarza – jeśli to możliwe lub dyżurującego inspektora sanitarnego
8. Dyrektor ustala z dyżurującym inspektorem sanitarnym sposób postępowania.
3. Dyrektor zawiadamia organ prowadzący oraz Mazowieckiego Kuratora Oświaty.

4. Dyrektor nadzoruje przestrzeganie zaleceń służb sanitarnych przez pracowników szkoły i uczniów.
5. Dyrektor przygotowuje informację dla uczniów i rodziców przy współpracy SANEPID-u w Mławie.
6. Dyrektor organizuje (w razie potrzeby) spotkanie z rodzicami z lekarzem chorób zakaźnych lub pracownikiem Państwowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Mławie.

24. Procedura w przypadku stwierdzenia wszawicy lub świerzbu w szkole.

1. W przypadku podejrzenia wystąpienia wszawicy lub świerzbu w danej grupie lub klasie nauczyciele bądź pracownicy szkoły niezwłocznie zgłaszają swoje podejrzenia dyrektorowi szkoły.
2. Dyrektor szkoły zarządza dokonanie przez pielęgniarkę kontroli czystości skóry wszystkich dzieci w grupie, klasie, z zachowaniem zasady intymności (kontrola indywidualna w wydzielonym pomieszczeniu).
3. Pielęgniarka zawiadamia rodziców dzieci, u których stwierdzono wszawicę, świerzb o konieczności podjęcia niezwłocznie zabiegów higienicznych. W razie potrzeby instruuje rodziców o sposobie działań, informuje też o konieczności poddania się kuracji wszystkich domowników i monitoruje skuteczność działań, jednocześnie informuje dyrektora szkoły o wynikach kontroli i skali zjawiska.
4. Dyrektor lub upoważniona osoba (nauczyciel) informuje wszystkich rodziców o stwierdzeniu (w danej grupie, klasie) wszawicy lub świerzbu u dzieci, z zaleceniem codziennej kontroli czystości skóry oraz czystości głów domowników.
5. Pielęgniarka, po przeprowadzonych zabiegach higienicznych przez rodziców, po upływie 7 -10 dni, kontroluje stan czystości skóry i głowy dzieci.
6. W sytuacji stwierdzenia nieskuteczności zalecanych działań, pielęgniarka zawiadamia dyrektora szkoły w celu podjęcia bardziej radykalnych kroków (np. zawiadomienie ośrodka pomocy społecznej o konieczności wzmożenia nadzoru nad realizacją funkcji opiekuńczych przez rodziców dziecka oraz udzielenia potrzebnego wsparcia).

25. Procedura postępowania w przypadku epizodu psychotycznego ucznia

1. Działania interwencyjne nauczycieli
 - nie pozostawiać ucznia samego,
 - reagować spokojnie, łagodnie,
 - bez rozgłosu przeprowadzić ucznia w spokojne miejsce,
 - na ile to możliwe, nie rozpowszechniać w szkole informacji o zdarzeniu,
 - zawiadomić pogotowie ratunkowe.
2. Działania naprawcze:
 - jeżeli uczeń wraca po leczeniu szpitalnym należy przygotować do tego klasę, np. przeprowadzić zajęcia edukacyjne na temat: „Czym jest choroba psychiczna” (jeżeli fakt choroby jest ogólnie znany),
 - jeżeli uczeń sobie tego nie życzy, nie informować klasy,
 - wziąć pod uwagę skutki uboczne leczenia i choroby przy określeniu wymagań wobec ucznia,
 - konsultować postępowanie z rodzicami,
 - pedagog i psycholog udzielają elementarnego wsparcia rodzicom, w tym wskazując możliwość skorzystania z form pomocy dostępnych w PPP, ZOW.

26. Procedura postępowania po zaistnieniu wypadku uczniowskiego

1. Jeżeli zdarzy się wypadek uczniowski każdy pracownik szkoły, który powziął wiadomość o wypadku, niezwłocznie zapewnia poszkodowanemu opiekę, w szczególności sprowadzając

fachową pomoc medyczną, a w miarę możliwości udzielając poszkodowanemu pierwszej pomocy.

2. Pracownik doprowadza poszkodowanego do gabinetu lekarskiego (pielęgniarki szkolnej), zawiadamiając zaraz potem dyrektora.
3. Jeśli nauczyciel ma w tym czasie zajęcia z klasą- prosi o nadzór nad swoją klasą kolegę uczącego w najbliższej sali.
4. Jeśli gabinet lekarski jest nieczynny, przekazuje się poszkodowanego dyrektorowi, który bierze odpowiedzialność za udzielenie pomocy,
5. Jeśli wypadek został spowodowany niesprawnością techniczną pomieszczenia lub urządzeń - miejsce wypadku należy pozostawić nienaruszone w celu dokonania oględzin lub szkicu,
6. Jeśli wypadek zdarzyłby się w godzinach wieczornych (wieczorki, dyskoteki itp.), gdy nie ma dyrektora szkoły, nauczyciel decyduje sam o postępowaniu.
7. W każdym trudniejszym przypadku nauczyciel wzywa pogotowie ratunkowe oraz telefonicznie powiadamia dyrektora, następnie zawiadamia rodziców,
8. Jeśli wypadek zdarzył się w czasie wycieczki (biwaku) - wszystkie stosowne decyzje podejmuje kierownik imprezy i odpowiada za nie.
9. Osoba odpowiedzialna powiadamia rodziców ucznia.
10. O każdym wypadku dyrektor zawiadamia niezwłocznie:
 - inspektora bezpieczeństwa i higieny pracy,
 - organ prowadzący szkołę.
11. O wypadku śmiertelnym, ciężkim i zbiorowym zawiadamia się niezwłocznie prokuratora i kuratora oświaty.
12. O wypadku, do którego doszło w wyniku zatrucia zawiadamia się niezwłocznie państwowego powiatowego inspektora sanitarnego.

27. Procedura postępowania w przypadku zabójstwa/samobójstwa

1. Natychmiast o zdarzeniu powiadomić dyrektora szkoły.
2. Dyrektor powiadamia Policję, pogotowie ratunkowe i przełożonych.
3. Pedagog powiadamia Poradnię Psychologiczną – Pedagogiczną i organizuje we współpracy pomoc psychologiczną uczniom i nauczycielom.
4. Dyrektor zabezpiecza miejsce zdarzenia do czasu przybycia policji.
5. Nie należy udzielać informacji mediom, dopóki o śmierci nie powiadomi się najbliższej rodziny.
6. Dyrektor wyznacza osobę do jak najszybszego powiadomienia najbliższej rodziny o śmierci dziecka. Należy zrobić to twarzą w twarz, unikać telefonu lub poczty.
7. Dyrektor w miarę możliwości organizuje pomoc i wsparcie rodzinie zmarłego, w razie potrzeby należy powiadomić pogotowie ratunkowe.
8. Dyrektor organizuje pracę szkoły w ten sposób, aby możliwy był proces interwencji kryzysowej – udzielenie wsparcia psychologicznego uczniom, pomoc w odreagowaniu traumatycznych przeżyć.
9. W przypadku próby samobójczej stosuje się obowiązujące procedury.
10. Należy stosować procedury kontaktowania się z mediami.

28. Procedura postępowania nauczycieli w przypadku konieczności zawiadamiania o śmierci ucznia

1. Powiadamianie o śmierci zawsze powinno się odbywać „twarzą w twarz”.
2. Prawidłowe powiadomienie o śmierci musi spełnić następujące warunki:
 - dostarczyć niezbędne informacje;
 - udzielić pierwszego wsparcia rodzinie;
 - ochronić godność;
 - okazać szacunek wobec ofiary jak i powiadamianej rodziny.
3. Powiadomienie powinno odbyć się w czasie możliwie jak najkrótszym od ustalenia tożsamości ofiary i ustalenia tożsamości osób jej najbliższych,
4. Przed powiadomieniem należy zebrać informacje o relacjach ofiary z osobą powiadamianą, o stanie zdrowia osoby powiadamianej (zwłaszcza choroby serca, krążenia, cukrzyca itp.), które są

istotne do przewidywania sposobu reakcji osoby powiadamianej. Osoby powiadamiane mogą reagować w sposób bardzo emocjonalny, mogą potrzebować pierwszej pomocy. Warto przygotować sobie wsparcie pogotowia medycznego, żeby móc umożliwić w razie potrzeby natychmiastową interwencję lekarską,

5. Powiadomienie o śmierci powinno odbywać się, przez co najmniej dwie osoby. Jedna udziela informacji, druga zaś obserwuje reakcję osoby powiadamianej. Powiadomienie powinno odbyć się na terenie przyjaznym osobie powiadamianej.
6. Zawiadomienie powinno być możliwie jak najprostsze. Powinno się wyrazić współczucie i zrozumienie.
7. Trzeba być przygotowanym na udzielenie wszystkich informacji, jakich będzie wymagała osoba powiadamiana. Osoby te często czują potrzebę dowiedzenia się szczegółów dotyczących śmierci bliskiego, okoliczności itp. (jak, w jaki sposób, kiedy, gdzie). Udzielane informacje powinny być proste i zwięzłe. Należy unikać drastycznych szczegółów i informacji niepotrzebnych, odnoszących się do drugorzędnych elementów sprawy.
8. Należy skupić się na udzieleniu pomocy i wsparcia rodzinie zmarłego.
9. Nie należy, po zawiadomieniu o śmierci, zostawić rodziny i bliskich zmarłego samych, bez opieki. Powinien zostać pracownik szkoły lub psycholog tak długo, aż minie pierwsza reakcja-szok lub pojawiają się osoby bliskie np. członkowie rodziny, znajomi, przyjaciele. Należy podać swoje dane kontaktowe (telefon, ewentualnie adres), aby udzielić informacji i wsparcia, w razie potrzeby. Aby rodzina ofiary nie czuła się osamotniona, należy podać adresy instytucji udzielających wsparcia.
10. Jeżeli rodzina zmarłego nie znajduje się w miejscu zamieszkania, należy powiadomić sąsiadów o potrzebie kontaktu z rodziną (powodem jest wydarzenie nadzwyczajne, interwencja z udziałem lekarza itp.), natomiast nie należy udzielać szczegółowych informacji sąsiadom, nie należy wspominać o śmierci, aby to nie oni zawiadomili rodzinę zmarłego.
11. W realiach szkolnych rodzina nie powinna dowiadywać się o śmierci ucznia z mediów lub od osób trzecich. Obowiązek informowania leży po stronie personelu szkoły, dyrekcji.
12. Nie powierza się zadania informowania o śmierci dzieciom lub nastolatkom.

29. Procedura postępowania w przypadku żałoby po śmierci ucznia (za wyjątkiem śmierci samobójczej)

1. Działania uprzedzające:
 - omówienie procedury postępowania na forum Rady Pedagogicznej,
 - omówienie tematyki stresu, traumy, żałoby, reakcji typowych dla stresu pourazowego na forum Rady Pedagogicznej.
2. Działania interwencyjne:
 - dyrektor, pedagog lub psycholog informują nauczycieli, wychowawców,
 - psycholog przypomina zasady dyskusji z uczniami, uwzględniając elementy odreagowania na godzinach wychowawczych, innych lekcjach,
 - wychowawca informuje uczniów na forum klasy,
 - dyrektor stwarza możliwość uczestniczenia w ceremoniach pogrzebowych.
3. Działania naprawcze:
 - wychowawca ocenia potrzeby, monitoruje stan psychiczny uczniów ze szczególnym uwzględnieniem reakcji stresu pourazowego, zwraca uwagę na uczniów, u których stwierdza się szczególnie ostry lub chroniczny przebieg reakcji,
 - wychowawca konsultuje sytuację z pedagogiem, psychologiem,
 - pedagog i psycholog ułatwiają kontakt ze specjalistami z placówek wsparcia zewnętrznego.

30. Procedura postępowania w przypadku ewakuacji szkoły

1. Decyzję o ewakuacji podejmuje dyrektor szkoły.
2. Niezwłocznie powiadamia wszystkich pracowników przebywających na terenie ewakuowanego odcinka.

3. W pierwszej kolejności ewakuowane są osoby z pomieszczeń zagrożonych.
4. W dalszej kolejności ewakuuje się osoby poczynając od najwyższej kondygnacji, ruch rozpoczynają osoby ograniczonych zdolnościach poruszania się, strumień ruchu zamykają osoby sprawne fizycznie.
5. Ewakuacja odbywa się zgodnie z opracowaną instrukcją organizacji i przebiegu ewakuacji.
6. Pomieszczenia na parterze w szczególnych przypadkach mogą być opuszczane przez okna.
7. Nauczyciel powinien uporządkować grupę w ten sposób, aby bezpośrednio za nim znajdowały się osoby najsłabsze fizycznie, grupę zamykają odpowiedzialni uczniowie, którzy mogą, w razie potrzeby, wesprzeć słabszych.
8. Nie należy bez potrzeby otwierać okien i drzwi.
9. Pomieszczenia opuszczane nie powinny być zamykane na klucz.
10. Po zakończeniu ewakuacji opiekun grupy zobowiązany jest do sprawdzenia listy obecności.
11. W razie podejrzenia, że ktoś mógł pozostać w strefie zagrożonej, należy powiadomić służby ratownicze.

31. Procedura postępowania w przypadku pożaru w budynku szkoły

1. W sytuacji zagrożenia pożarem należy zachować przede wszystkim spokój, ocenić sytuację i podjąć działania zgodnie z obowiązującymi procedurami..
2. Jeżeli zauważy się pożar lub otrzyma informację o pożarze, należy natychmiast zaalarmować wszystkie osoby znajdujące się w bezpośrednim otoczeniu strefy objętej pożarem oraz Państwową Straż Pożarną lub zadzwonić pod numer alarmowy **112**.
3. Należy użyć ustalonego alarmu pożarowego sygnalizowanego przez dzwonek szkolny (5 krótkich dzwonek).
4. O zdarzeniu należy poinformować natychmiast dyrektora szkoły lub jego zastępcę.
5. Należy bezzwłocznie przystąpić do gaszenia pożaru przy pomocy sprzętu gaśniczego znajdującego się w budynku.
UWAGA!
 Nie wolno gasić ognia, którego nie jest się w stanie opanować!
 Nie gasi się wodą urządzeń pod napięciem oraz cieczy łatwopalnych!
6. Dyrektor zarządza ewakuację ze strefy zagrożonej. ewakuacja odbywa się zgodnie z procedurami
7. Do przybycia Straży Pożarnej akcją kieruje dyrektor lub osoba przez niego wyznaczona.
8. Wszyscy pracownicy muszą bezwzględnie podporządkować się poleceniom kierującego akcją.
9. Dyrektor zleca pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu.
10. Jeżeli to możliwe, dyrektor poleca usunąć z miejsca pożaru i bezpośredniego sąsiedztwa wszelkie znajdujące się tam materiały palne, wybuchowe, toksyczne, a także cenny sprzęt i urządzenia oraz ważne dokumenty, nośniki informacji itp.
11. Nie należy otwierać – bez wyraźnej potrzeby – drzwi i okien do pomieszczeń objętych pożarem; dopływ powietrza sprzyja rozprzestrzenianiu się ognia.
12. Otwierając drzwi do pomieszczeń, w których powstał pożar, należy zachować szczególną ostrożność.
13. Nie należy wchodzić do pomieszczeń objętych pożarem, lecz jeśli to konieczne wchodząc trzeba zachować szczególną ostrożność, w zadymieniu poruszać się w pozycji pochylonej lub na czworakach, blisko posadzki, gdzie jest najwięcej powietrza i lepsza widoczność. Aby nie stracić orientacji należy poruszać się wzdłuż ścian, poręczy; usta zasłonić np. wilgotną chustką.
14. Po przybyciu właściwych służb bezwzględnie należy stosować się do ich poleceń.
15. Dowódcę przybyłych jednostek należy powiadomić o sytuacji i podjętych dotychczas działaniach.

32. Procedura postępowania w przypadku ataku terrorystycznego

Wtargnięcie napastników do obiektu

1. Poddaj się woli napastników – wykonuj ściśle ich polecenia.
2. Staraj się zwrócić uwagę napastników na fakt, że mają do czynienia z ludźmi (personifikowanie siebie i innych – zwracaj się do uczniów po imieniu – zwiększa szansę ich przetrwania).
3. Pytaj zawsze o pozwolenie, np., gdy chcesz się zwrócić do uczniów z jakimś poleceniem.

4. Zapamiętaj szczegóły dotyczące porywaczy i otoczenia – informacje te mogą okazać się cenne dla służb ratowniczych.
 5. Staraj się uspokoić dzieci – zapanuj w miarę możliwości nad własnymi emocjami.
 6. Dopóki nie zostanie wydane polecenie wyjścia:
 - nie pozwól dzieciom wychodzić z pomieszczenia oraz wyglądać przez drzwi i okna,
 - nakaż dzieciom położyć się na podłodze.
 7. W chwili podjęcia działań zmierzających do uwolnienia, wykonuj polecenia grupy antyterrorystycznej.
- UWAGA!** Bądź przygotowany na surowe traktowanie przez Policję. Dopóki nie zostaniesz zidentyfikowany, jesteś dla nich potencjalnym terrorystą.
8. Po zakończeniu akcji:
 - sprawdź obecność dzieci celem upewnienia się, czy wszyscy opuścili budynek - o braku któregośkolwiek dziecka poinformuj Policję,
 - nie pozwól żadnemu z dzieci samodzielnie wrócić do domu,
 - prowadź ewidencję dzieci odbieranych przez rodziców/osoby upoważnione.

Użycie broni palnej na terenie szkoły

W sytuacji bezpośredniego kontaktu z napastnikiem:

1. Nakaz dzieciom położyć się na podłodze.
 2. Staraj się uspokoić dzieci.
 3. Dopilnuj, aby dzieci nie odwracały się tyłem do napastników w przypadku polecenia przemieszczania się.
 4. Jeżeli terroryści wydają polecenia, dopilnuj, aby dzieci wykonywały je spokojnie – gwałtowny ruch może zwiększyć agresję napastników.
 5. O ile to możliwe zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych
- UWAGA!** Nie rozłączaj się i staraj się, jeśli to możliwe, na bieżąco relacjonować sytuację.
9. Po opanowaniu sytuacji:
 - upewnij się o liczbie osób poszkodowanych i sprawdź, czy strzały z broni palnej nie spowodowały innego zagrożenia (np. pożaru),
 - zadzwoń lub wyznacz osobę, która zadzwoni pod jeden z numerów alarmowych
 - udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym,
 - w przypadku, gdy ostrzał spowodował inne zagrożenie podejmij odpowiednie do sytuacji działania.
 - zapewnij osobom uczestniczącym w zdarzeniu pomoc psychologiczną.

Zagrożenie bombowe

Symptomy wystąpienia zagrożenia:

1. Zainteresowania i uwagi wymagają:
 - rzucające się w oczy lub po prostu nietypowe zachowania osób, pozostawione bez opieki przedmioty typu teczki, paczki itp., osoby wyglądające na obcokrajowców, osoby ubrane nietypowo do występującej pory roku,
 - samochody, a w szczególności furgonetki, parkujące w nietypowych miejscach (miejscach organizowania imprez i uroczystości).
2. Należy jednak pamiętać, że terrorysta nie zawsze musi być odmiennej narodowości i wyróżniać się z tłumu szczególnym wyglądem.
3. O swoich spostrzeżeniach poinformuj dyrektora szkoły, dyrektor powiadamia odpowiednie służby: Straż Miejską lub policję.

Postępowanie w sytuacji otrzymania informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:

1. Jeżeli jest to informacja telefoniczna:
 - słuchaj uważnie,
 - zapamiętaj jak najwięcej,
 - jeżeli masz taką możliwość, nagrywaj rozmowę – jeśli nie – spróbuj zapisywać informacje,

- zwróć uwagę na szczegóły dotyczące głosu i nawyki mówiącego oraz wszelkie dźwięki w tle,
 - nigdy nie odkładaj pierwszy słuchawki,
 - jeżeli twój telefon posiada funkcję identyfikacji numeru dzwoniącego – zapisz ten numer.
 - jeżeli jest to wiadomość pisemna, zabezpiecz ją tak, aby nikt jej nie dotykał - przekażesz ją Policji.
2. Po zakończeniu rozmowy niezwłocznie zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych.
 3. Zaalarmuj dyrektora szkoły
 4. Dyrektor powiadamia odpowiednie służby - Policję, Straż Miejską, Urząd Miasta.
 5. Jednocześnie przeprowadza ewakuację budynku zgodnie z procedurami
 6. Zawiadamiając policję, dyrektor podaje następujące informacje:
 - rodzaj zagrożenia i źródło informacji o zagrożeniu (informacja telefoniczna,
 - ujawniony podejrzany przedmiot),
 - treść rozmowy z osobą informującą o podłożeniu ładunku wybuchowego;
 - numer telefonu, na który przekazano informację o zagrożeniu oraz dokładny czas jej przyjęcia, adres, numer telefonu i nazwisko osoby zgłaszającej, opis miejsca i wygląd ujawnionego przedmiotu.
 7. Wskazane jest uzyskanie od policji potwierdzenia przyjętego zgłoszenia.

Ogłoszenie alarmu bombowego

1. Do czasu przybycia policji akcją kieruje dyrektor szkoły lub osoba przez niego wyznaczona.
2. Na miejsce zagrożenia incydem bombowym należy wezwać służby pomocnicze takie jak: pogotowie ratunkowe, straż pożarną, pogotowie gazowe, pogotowie wodno-kanalizacyjne, pogotowie energetyczne.
3. Po przybyciu policji na miejsce incydem bombowego, przejmuje ona dalsze kierowanie akcją.
4. Należy bezwzględnie wykonywać polecenia policjantów.
5. Przy braku informacji o konkretnym miejscu podłożenia „bomby”, użytkownicy pomieszczeń służbowych powinni sprawdzić swoje miejsce pracy i jego bezpośrednie otoczenie, pod kątem obecności przedmiotów nieznanego pochodzenia.
6. Pomieszczenie ogólnodostępne (korytarz, klatki schodowe, toalety) oraz najbliższe otoczenie zewnętrzne obiektu, sprawdzają i przeszukują służby odpowiedzialne za bezpieczeństwo w danej instytucji.
7. Podejrzanych przedmiotów nie wolno dotykać! O ich lokalizacji należy powiadomić dyrektora oraz osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo.
8. Po ogłoszeniu ewakuacji, należy zachować spokój i opanowanie, pozwoli to sprawnie i bezpiecznie opuścić zagrożony rejon.
9. Po ogłoszeniu ewakuacji, należy opuścić szkołę, zabierając rzeczy osobiste (torebki, siatki, nesesery itp.)
10. Identyfikacją i rozpoznawaniem zlokalizowanego ładunku wybuchowego oraz jego neutralizacją zajmują się uprawnione i wyspecjalizowane jednostki i komórki organizacyjne policji.

Jak zachować się po otrzymaniu informacji o podłożeniu lub groźbie podłożenia „bomby”:

1. Podczas działań związanych z neutralizacją „bomby” należy zastosować się do poleceń policji.
2. Ciekawość może być niebezpieczna- należy jak najszybciej oddalić się z miejsca zagrożonego wybuchem. Po drodze należy informować o zagrożeniu jak największe grono osób, będących w strefie zagrożonej lub kierujących się w jej stronę
3. Po ogłoszeniu alarmu i zarządzeniu ewakuacji należy niezwłocznie udać się do wyjścia, zgodnie ze wskazaniami administratora budynku lub wskazaniami upoważnionych osób.

Wykrycie/ znalezienie bomby (podejrzanego przedmiotu)

1. Nie dotykaj podejrzanego przedmiotu.
UWAGA! Jeśli widzisz „bombę” to oznacza, że jesteś w polu jej rażenia.
2. Zadzwoń pod **jeden z** merów alarmowych:

3. Zabezpiecz, w miarę możliwości, rejon zagrożenia w sposób uniemożliwiający dostęp osobom postronnym – głównie uczniom, nie narażaj siebie i innych na niebezpieczeństwo.
4. Powiadom o zagrożeniu personel szkoły oraz uczniów, w sposób niewywołujący paniki!
5. Zarządź przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.
6. Zabezpiecz ważne dokumenty, pieniądze.
7. Wyłącz lub zleć pracownikowi ds. technicznych wyłączenie dopływu gazu i prądu.
8. Otwórz okna i drzwi.
9. Usuń z otoczenia wszystkie materiały łatwopalne.
10. Nie używaj w pobliżu podejrzanego ładunku urządzeń radiowych (radiotelefonów, telefonów komórkowych).
11. Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń

Po wybuchu bomby

1. Oceń sytuację pod kątem ilości osób poszkodowanych i upewnij się, jakiego rodzaju zagrożenia spowodował wybuch.
2. Zadzwoń pod jeden z numerów alarmowych:
3. Udziel pierwszej pomocy najbardziej potrzebującym.
4. Sprawdź bezpieczeństwo dróg i rejonów ewakuacyjnych, a następnie zarządź przeprowadzenie ewakuacji zgodnie z obowiązującą instrukcją.
5. W przypadku, gdy wybuch spowodował inne zagrożenie, podejmij działania odpowiednie do sytuacji.
6. Po przybyciu właściwych służb, bezwzględnie stosuj się do ich zaleceń

33. Procedura kontaktowania się z mediami w sytuacjach kryzysowych

1. Dyrektor sam kontaktuje się z mediami lub wyznacza osobę do kontaktu z mediami.
2. Nikt, poza wskazaną osobą, z członków rady pedagogicznej ani z pracowników szkoły nie udziela wywiadów.
3. Osoba kontaktująca się z mediami przygotowuje wypowiedzi, m.in. na następujące pytania:
 - Dlaczego doszło do sytuacji kryzysowej?
 - Jakie są lub mogą być jej skutki?
 - Kto jest odpowiedzialny, kto jest sprawcą?
 - Kto może na tym zyskać, a kto stracić?
 - Czy może dojść do zaostrzenia sytuacji?
 - Czy możliwe są reperkusje polityczne?
 - Czy kryzys jest fragmentem czegoś większego?
4. Osoba kontaktująca się z mediami stosuje się do następujących wskazówek:
 - Mów pierwszy o złych wiadomościach.
 - Bądź absolutnie pewien faktów i stwierdzeń, które podajesz.
 - Bezwzględnie zachowaj spójność przekazu, logikę i konsekwencję.
 - Nie upubliczniaj informacji dotyczących bezpieczeństwa, objętych tajemnicą.
 - Analizuj dane.
 - Nie snuj spekulacji, podejrzeń i nie stawiaj hipotez.
 - Reaguj błyskawicznie i zdecydowanie na plotki dementując je i wykazując ich fałsz lub głupotę.
 - Trzymaj nerwy na wodzy i nie licz na wyrozumiałość żądających wyjaśnień lub oczekujących informacji.
 - Pokazuj, że dyrektor szkoły kontroluje sytuację i ma wizję wybrnięcia z niej.
 - Nie ujawniaj nazwisk ofiar zanim nie dowie się o tym rodzina.
 - Zawsze wyrażaj troskę z powodu strat, cierpień, ofiar, zniszczeń, nawet gdyby były nieuniknione i najbardziej uzasadnione.

Komunikując się z mediami pracownik szkoły ma do wyboru określone strategie. Każda z nich posiada zalety i wady. Wybór strategii należy do dyrektora i osób wspierających.

KOMUNIKACJA W SYTUACJI KRYZYSOWEJ STRATEGIE POSTĘPOWANIA	
OBRONA PRZEZ ATAK – zdecydowany sprzeciw wobec żądań i oskarżeń, twarde trzymanie się swojego stanowiska, zachowania konfrontacyjne, uderzenie z wyprzedzeniem	
ZALETY: - determinacja odstrasza na przyszłość, - atak jednoczy, daje poczucie siły, eliminuje słabych we własnych szeregach	WADY: - eksplozja napięcia, - utrudniony powrót do innych postaw, - nieuniknione ofiary, - wizerunek ze skazą „zabijaki”.
DEPRECJACJA – zignorowanie sprawy, przedstawienie jej, jako błahej, niewartej jakiegokolwiek dyskusji, komunikaty ograniczone do bardzo lakonicznych.	
ZALETY: czas robi swoje, stępia oceny	WADY: możemy źle ocenić sytuację
MILCZENIE – niekomentowanie i nieodpowiadanie na oskarżenia i żądania otoczenia, unikanie wszelkich okazji do konfrontacji	
ZALETY: nie dajemy pożywki „wrogom”	WADY: można dać się sprowokować, mogą nam zarzucić pychę.
SZUM INFORMACYJNY – gubienie sprawy kryzysowej w mnóstwie przekazywanych opinii publicznej informacji, zarzucanie jej komunikatami, które tylko w niewielkim stopniu dotyczą istoty problemu. Przejawianie wysokiej aktywności, utrzymywanie w swoich rękach pełnej inicjatywy w reakcjach komunikacyjnych	
ZALETY: nikt nie może zarzucić nam pychy i złej woli	WADY: - możemy sami się pogubić i prześlemy sprzeczne komunikaty, - duża ilość materiałów stwarza możliwość różnorodnych interpretacji
AWANTURA ZASTĘPCZA – wywoływanie lub wskazanie innego problemu, kryzysu, dzięki czemu uwaga opinii publicznej odwraca się od sytuacji kryzysowej związanej z organizacją	
ZALETY:: jeżeli problem lub kryzys wymaga zajęcia się sprawą – to OK	WADY: - interesowność, - ktoś może nas przejrzeć
WSPÓŁPRACA- współdziałanie z wszystkimi uczestnikami sytuacji kryzysowej w taki sposób, aby zminimalizować napięcia, konflikty oraz dążyć do wyjaśnienia wszystkiego, co tego wymaga, jednak przy zachowaniu własnych wartości, standardów, priorytetów	
ZALETY: budowanie dobrego kontaktu na przyszłość,	WADY: - potrzebny jest czas, - dużo uwagi i cierpliwości
NEGLIŻ – przyznanie się do winy, pełne i bezwarunkowe przyjęcie żądań, roszczeń, warunków, zadośćuczynienie poszkodowanym	
ZALETY: - można „obudzić” wobec nas pozytywne uczucia, - kryzys dosyć szybko się kończy.	WADY: „odkrycie kart”, - potwierdzenie utraty reputacji, - długi czas musimy pracować nad odzyskaniem wizerunku, - często utrata pracy, stanowisk (poniesienie konsekwencji formalnych)

34. Procedura postępowania po zakończeniu trwania kryzysu

1. Nauczyciele i pracownicy szkoły po zakończeniu kryzysu zobowiązani są do zapewnienia wsparcia i zwiększenia poczucia bezpieczeństwa. Specyficzne dla interwencji kryzysowej jest to, że należy ją podjąć niezwłocznie po wydarzeniu, tak szybko, jak to tylko możliwe.
2. W sytuacji kryzysowej dyrektor zobowiązany jest zwrócić się o pomoc psychologiczną do PPP lub ZOW.
3. Wychowawca jest osobą towarzyszącą psychologowi/psychologom w jego/ w ich oddziaływaniu terapeutycznym. Inni pracownicy powinni być świadomi wagi tego problemu.
4. O czym opiekunowie powinni wiedzieć?
 - należy ucznia wysłuchać
 - dać uczniowi emocjonalne wsparcie ułatwiające emocjonalne odreagowanie
 - przeciwdziałać tendencjom do zaprzeczania
 - dokonać oceny dotychczasowych sposobów radzenia sobie
 - szukać sprawdzonych strategii działania
 - stworzyć plan pomocy.
5. Czego opiekunowie powinni unikać:
 - pocieszania
 - dawania rad
 - pouczania
 - tłumienia reakcji emocjonalnych(np. zdania typu: "będzie dobrze", "nie płacz już", „uspokój się")
 - pospieszania w działaniu
 - wymuszania szybkich decyzji
 - zbyt szybkiego podawania leków uspokajających.
6. Normalna reakcja na sytuację kryzysową jest reakcją tzw. stresu traumatycznego – to zespół zachowań, reakcji emocjonalnych i myśli związanych z wydarzeniem traumatycznym. Za czas trwania tej reakcji, jako normalnej, przyjmuje się okres uczestnictwa w zdarzeniu kryzysowym do około 6 miesięcy po nim.
7. Wtedy uczniowie mogą:
 - unikać rozmów o zdarzeniu lub nadmiernie się na nim koncentrować
 - mieć nawracające, natrętne wspomnienia, bawić się w sytuację traumatyczną
 - mieć koszmary senne
 - doświadczać negatywnych emocji w sytuacjach związanych ze wspomnieniem traumy
 - „nic nie pamiętać” – psychologiczna amnezja
8. Ponadto można u nich zaobserwować spadek zainteresowań, regres w rozwoju, poczucie wyobcowania, strach przed planowaniem przyszłości, nadwrażliwość na bodźce, wspomnienia napadowe wywołane przez bodziec podobny, zaburzenia zachowania (agresja, picie alkoholu, palenie papierosów, obgryzanie paznokci itp.)
9. Aby normalna reakcja na kryzys nie przerodziła się w chroniczną - nauczyciele, wychowawcy powinni zadbać o pomoc psychologa, tworzyć klimat umożliwiający mówieniu o rzeczach trudnych, zapewnić dzieciom/młodzieży możliwość powrotu do normalnych zajęć i rytmu dnia, nie bagatelizować ich przeżyć, dawać jasne wytłumaczenia sytuacji, być z dziećmi/młodzieżą.

Podstawa prawna:

1. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007r. o zarządzaniu kryzysowym Dz.U. 2017 poz. 209
2. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002r. o stanie klęski żywiołowej Dz.U. poz. 1897
3. Ustawa z dnia 21 czerwca 2002r. o stanie wyjątkowym Dz.U. 2017 poz. 1928
4. Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 o Policji Dz.U. 2017 poz. 2067
5. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991r. o ochronie przeciwpożarowej Dz.U. 2018 poz. 620
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 października 2006 r. w sprawie systemów wykrywania skażeń i właściwości organów w tych sprawach Dz.U. 2013 poz. 96
7. Ustawa z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym Dz.U. 2017 poz. 2195

8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności Dz.U. 1993 nr 91, poz. 421).
9. Ustawa z dnia 7 września 1991 o systemie oświaty Dz.U. 2017 poz. 2198
10. Ustawa z dnia 26 października 1982 o postępowaniu w sprawach nieletnich Dz.U. 2018 poz. 969
11. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii Dz.U. 2018 poz. 1030
12. Ustawa z dnia 26 października 1982 o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Dz.U. 2016 poz. 487 z późn. zm.
13. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii Dz.U. 2018 poz. 214
14. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy Dz. U. z 2003 roku, Nr 169, poz. 1650 z późn. zm.
15. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i administracji z dnia 16 czerwca 2003 r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów Dz.U. 2010 poz. 719
16. Rozporządzenie ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach Dz. U. z 2003 r. Nr.6, poz. 69 z późn. zm.
17. Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela (Dz.U. 2018 poz. 967),
18. Art.5 ust.7 pkt 1 oraz art.1 ust.1 pkt 10 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. 2017 poz. 2198),
19. Ustawa z dnia 5 grudnia 2008 r. o zapobieganiu i zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi (Dz. U. 2018 poz. 151),
20. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 31 grudnia 2002 r. w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach (Dz.U. 2011 nr 161 poz. 968),
21. Stanowisko Ministra Zdrowia w sprawie możliwości podawania leków dzieciom przez nauczycieli w szkole i przedszkolu z dnia 4 maja 2010 r.,